

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. kovo 8 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ivetos Pelienės (pranešėja), Ernesto Spruogio ir Skirgailės Žalimienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo pareiškėjo Aurimo Drižiaus atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2022 m. gruodžio 16 d. nutarties administracinėje byloje pagal pareiškėjo Aurimo Drižiaus skundą atsakovui Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

Pareiškėjas Aurimas Drižius (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į teismą su skundu, prašydamas: 1) pripažinti Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros (toliau – ir Generalinė prokuratūra) Baudžiamojo persekiojimo departamento vyriausiojo prokuroro Rimvydo Valentukevičiaus 2022 m. rugpjūčio 23 d. raštą Nr. 17.2-2539 neteisėtu, 2) įpareigoti Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą ateityje laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų ir priimti nutartį dėl jo skundo, o ne „raštelį“.

II.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2022 m. gruodžio 16 d. nutartimi atsisakė priimti pareiškėjo skundą, nes ginčas nenagrinėtinas teismų Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) nustatyta tvarka (ABTĮ 33 straipsnio 2 dalies 1 punktas).

Teismas nustatė, kad teismo 2022 m. rugpjūčio 29 d. nutartimi pareiškėjui buvo nustatytas terminas skundo trūkumams pašalinti. Pareiškėjas iki nutartyje nustatyto termino turėjo patikslinti skundo reikalavimą bei aiškiai nurodyti argumentus ir aplinkybes. Pareiškėjui per 2022 m. rugpjūčio 29 d. nutartyje nustatytą terminą skundo trūkumų nepašalinus, teismo 2022 m. rugsėjo 15 d. nutartimi pareiškėjo skundas buvo laikytas nepaduotu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. lapkričio 30

d. nutartimi panaikino pirmosios instancijos teismo 2022 m. rugsėjo 15 d. nutartį ir perdavė pareiškėjo skundo priėmimo klausimą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Pareiškėjas 2022 m. rugsėjo 19 d. į bylą pateikė skundo patikslinimą.

Teismas, išanalizavęs Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalį, nurodė, kad kreipimosi į administracinius teismus tvarka yra įtvirtinta ABTĮ, kuris numato, jog administracinėse bylose asmenų pateikiami skundai (prašymai) turi atitikti ABTĮ 24, 25 straipsnių reikalavimus. Teismas nurodė ABTĮ 1 straipsnį, 2 straipsnio 1 dalį, 17 straipsnį, 18 straipsnio 2 dalį. Teismas nurodė, kad ABTĮ 18 straipsnio 2 dalis *expressis verbis* numato, jog administracinių teismų kompetencijai *inter alia* nepriskiriama tirti prokurorų, ikiteisminio tyrimo pareigūnų procesinių veiksmų, susijusių su teisingumo vykdymu ar bylos tyrimu, taip pat su sprendimų vykdymu.

Teismas nustatė, kad pareiškėjas su pareiškimu (Generalinėje prokuratūroje gautas 2022 m. liepos 4 d.) dėl organizuoto nusikaltimo susivienijimo teismų sistemoje, sunkių nusikaltimų nuolatinio dengimo, persekiojimo už teisėtą veiklą, kreipėsi į Generalinę prokuratūrą. Pareiškėjas pateikė argumentus dėl galimai neteisėtų teismų sprendimų, prašė teisėjų atžvilgiu pradėti ikiteisminį tyrimą. Generalinė prokuratūra į pareiškėjo prašymą atsakė 2022 m. liepos 8 d. raštu, kuriuo, vadovaudamasi Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo, patvirtinto Generalinio prokuroro 2020 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. I-103 (toliau – ir Aprašas), 42 punktu, pareiškėjo prašymą paliko nenagrinėtu (pagrindas – prašymas neišsamus, pateiktas subjektyvus teismų sprendimų vertinimas, neaiškus prašymo dalykas ir pan.). Generalinė prokuratūra 2022 m. rugpjūčio 23 d. raštu (skundžiamas raštas) išnagrinėjusi Generalinės prokuratūros 2022 m. liepos 8 d. rašto teisėtumą su jo motyvacija sutiko, o atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas nepateikė naujų aplinkybių, sudarančių pagrindą abejoti 2022 m. liepos 8 d. rašto teisėtumu, atsisakė pakartotinai vertinti pareiškėjo pareiškimą nurodytas aplinkybes, ar priimti priešingo turinio sprendimą.

Teismas pažymėjo, kad iš pareiškėjo skundžiamo Generalinės prokuratūros 2022 m. rugpjūčio 23 d. rašto turinio matyti, kad jame pasisakoma dėl aplinkybių, susijusių su pareiškėjo prašymu vykdyti teisingumą, t. y. pareiškėjas į Generalinę prokuratūrą su prašymu kreipėsi keldamas teisėjų atsakomybės klausimą – prašydamas jų atžvilgiu pradėti ikiteisminį tyrimą, nors, kaip matyti iš Generalinės prokuratūros raštų, pateikdamas tik abstrakčią ir subjektyviu vertinimu grįstą informaciją.

Teismas vertino, kad pareiškėjo kreipimosi į Generalinę prokuratūrą tikslas – dėl aplinkybių (pareiškėjo vertinimu), kurios prokuratūrai priskirtinos kaip pagrindinės pagal Konstitucijos 118 straipsnio 1 dalį ir šios aplinkybės nėra siejamos su viešojo administravimo sritimi, o siejamos išskirtinai su ikiteisminio, baudžiamojo tyrimo metu atliekamais ir/ar atsisakomais atlikti veiksmais.

Teismas nurodė Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalį ir pažymėjo, kad šiuo konkrečiu atveju pareiškėjo siekis panaikinti Generalinės prokuratūros atsisakymą tirti teismų (teisėjų) veiklą, iš esmės yra susijęs su ikiteisminio/baudžiamojo tyrimo aplinkybių tyrimu, o tuo atveju, kai reikalavimai kildinami iš prokuratūros, ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmų, tokio pobūdžio ginčas nepatenka į ABTĮ 17 straipsnyje numatytą administracinio teismo nagrinėjamų bylų kategoriją. Teismas darė išvadą, kad pareiškėjas nors ir reiškia reikalavimą dėl Generalinės prokuratūros priimto rašto teisėtumo, tačiau keliamo ginčo pobūdis pagal savo esmę – tikrąjį tikslą, nepriskirtinas administracinių teismų kompetencijai. Atsižvelgiant į tai, teismas sprendė, kad yra pagrindas pareiškėjo skundus atsisakyti priimti ABTĮ 33 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kaip nenagrinėtinus teismų šio

įstatymo nustatyta tvarka.

Teismas taip pat nusprendė gražinti pareiškėjui sumokėtą žyminį mokestį.

III.

Pareiškėjas atskirajame skunde prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo 2022 m. gruodžio 16 d. nutartį.

Pareiškėjas pažymi, kad teisėja Žulytė- Janulionienė nevykdo aukštesnio teismo nutarties ir toliau vilkina šios bylos nagrinėjimą. Iš esmės tai yra sisteminė korupcija prokuratūros ir teismų sistemoje ir teismų piktnaudžiavimas jiems suteiktais įgaliojimais, slepiant sunkius nusikaltimus.

Pareiškėjas įrodinėja, kad generalinė prokuratūra, rašydama neskundžiamus "raštelius" ir nevykdydama savo įstatymu jai nustatytos funkcijos tirti nusikaltimus ir vertinti įrodymus, pažeidžia ABTĮ 3 ir 17 straipsnius (neveikimas prieštarauja generalinės prokuratūros funkcijai – Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 2 straipsnis).

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Nagrinėjamu atveju atskiruoju skundu skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria atsisakyta priimti pareiškėjo skundus ABTĮ 33 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kaip nenagrinėtinus teismų šio įstatymo nustatyta tvarka.

Pirmosios instancijos teismas skundžiamoje nutartyje padarė išvadą, kad pareiškėjo skundžiamas Generalinės prokuratūros raštas priimtas ne viešojo administravimo srityje, o sprendžiant pareiškėjo suformuluotus prašymus baudžiamojo proceso srityje, t. y. dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, bei kurie, vadovaujantis ABTĮ 18 straipsniu, administracinių teismų nėra tiriami, nes nagrinėjami bendrosios kompetencijos teismuose.

Teisėjų kolegija pažymi, jog teisė kreiptis į teismą gali būti įgyvendinta tik įstatymų nustatyta tvarka, t. y. laikantis įstatymuose (šiuo atveju – ABTĮ) nurodytų kreipimosi į teismą sąlygų. Teismas, sprendžiantis skundo (prašymo) priėmimo klausimą, visų pirma patikrina, ar nėra neigiamų procesinių prielaidų, kurioms esant ginčo nagrinėjimas teisme apskritai yra negalimas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-42-492/2020; 2016 m. gruodžio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-862-525/2016). ABTĮ 33 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtintas sąrašas aplinkybių, kurioms esant teismas atsisako priimti skundą (prašymą). Viena iš tokių aplinkybių – jeigu skundas (prašymas, pareiškimas) nenagrinėtinas teismų ABTĮ nustatyta tvarka.

Administracinis teismas imasi nagrinėti suinteresuoto asmens skundą tik tada, kai kilęs ginčas yra įstatymų leidėjo priskirtas jo kompetencijai ir šis ginčas nepatenka į administracinių teismų kompetenciją ribojančių išimčių taikymo sritį. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus (ABTĮ 3 str. 1 d.). Administraciniai teismai nesprendžia bylų, kurios yra priskirtos Konstitucinio Teismo kompetencijai, taip pat bylų, priskirtų bendrosios kompetencijos arba kitiems specializuotiems teismams (ABTĮ 18 str. 1 d.). Administracinių teismų kompetencijai nepriskiriama tirti, be kita ko, prokurorų, ikiteisminio tyrimo pareigūnų ir antstolių

procesinių veikslių, susijusių su teisingumo vykdymu ar bylos tyrimu, taip pat su sprendimų vykdymu, ir Seimo kontrolieriaus ir vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus sprendimų (ABTĮ 18 str. 2 d.). Bylos, priskirtinos administracinių teismų kompetencijai, yra išvardytos ABTĮ 17 straipsnyje. Taigi, pareiškėjas, paduodamas skundą, turi pareigą pagrįsti, kad ginčas yra kilęs būtent iš administracinių teisinių santykių, kurių turėtų nagrinėti administracinis teismas.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjas skunde reikalavo: 1) pripažinti Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros (toliau – ir Generalinė prokuratūra) Baudžiamojo persekiojimo departamento vyriausiojo prokuroro Rimvydo Valentukevičiaus 2022 m. rugpjūčio 23 d. raštą Nr. 17.2-2539 neteisėtu, 2) įpareigoti Lietuvos Respublikos generalinę prokuratūrą ateityje laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų ir priimti nutartį dėl jo skundo, o ne „raštelį“.

Iš skunde teismui išdėstytų argumentų bei pareikštų reikalavimų matyti, jog pareiškėjas iš esmės siekia, kad būtų pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl, pareiškėjo manymu, jo baudžiamąsias bylas nagrinėjusių teisėjų padarytų nusikaltimų.

Teisėjų kolegija pažymi, kad skundžiant prokuroro priimtą raštą, bylai aktuali Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, kurioje išaiškinta, jog teisėsaugos institucijos pagal savo vykdomų funkcijų pobūdį gali veikti tiek kaip viešojo administravimo, tiek kaip ikiteisminio tyrimo subjektas, todėl teismas, sprendžiantis skundo priėmimo klausimą, turi įvertinti, ar keliamas ginčas yra siejamas su viešojo administravimo sritimi (žr., pvz., 2018 m. liepos 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-517-520/2018). Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje taip pat išaiškinta, jog visas baudžiamasis persekiojimas, taip pat ir ikiteisminio tyrimo pradėjimo tvarka yra reguliuojami išimtinai BPK normų, todėl ir visi ikiteisminio tyrimo pradėjimo ir atsisakymo jį pradėti klausimai atitinkamai sprendžiami remiantis BPK nuostatomis (žr., pvz., 2020 m. liepos 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-489-520/2020; 2021 m. vasario 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-31-552/2021).

Įvertinusi pareiškėjo kreipimosi į Generalinę prokuratūrą turinį ir juo siekiamus tikslus, teisėjų kolegija pažymi, kad nors skundžiamas prokuratūros raštas priimtas vadovaujantis Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nuostatomis, tokia prokuratūros sprendimų forma savaime teisinio santykio turinio nepakeičia. Pareiškėjas, prašydamas teismo pripažinti raštą neteisėtu ir įpareigoti Generalinę prokuratūrą priimti nutarimą (pareiškėjo skunduose nurodyta „nutartis“ laikytina rašymo apsirikimu) dėl pareiškėjo skundo įstatymų numatyta tvarka, siekia, jog būtų pradėtas ikiteisminis tyrimas BPK 166 straipsnio 1 punkto pagrindu. Todėl nėra pagrindo nesutikti su pirmosios instancijos teismo padaryta išvada, kad keliamo ginčo pobūdis pagal savo esmę – tikrąjį tikslą, nepriskirtinas administracinių teismų kompetencijai. Tokios pozicijos laikomasi ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje (žr., pvz., 2022 m. gegužės 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-367-662/2022), nuo kurios nukrypti teisėjų kolegija nenustatė pagrindų (Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 str. 4 d.).

Papildomai pažymėtina, kad bylos teisingumo nekeičia Generalinės prokuratūros Baudžiamojo persekiojimo departamento vyriausiojo prokuroro Rimvydo Valentukevičiaus 2022 m. rugpjūčio 23 d. rašte nurodyta jo apskundimo tvarka.

Apibendrinama išdėstytus motyvus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad atskirojo skundo argumentai nepaneigia pirmosios instancijos teismo išvadų pagrįstumo. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo atskirasis skundas atmetamas, o skundžiama pirmosios instancijos teismo nutartis paliekama nepakeista.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 154 straipsnio 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Pareiškėjo Aurimo Drižiaus atskirąjį skundą atmesti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2022 m. gruodžio 16 d. nutartį palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Iveta Peliėnė

Spruogis

Ernestas

Žalimienė

Skirgailė